

KIS-432 – Termenoù bureveg

(Eskemmoù e stern BAYA – 26 09 - 02 10 92)

I. – POLICE DE CHARACTERES

(GE – 27 09 92, dave da lizher HK eus an 26 09 92)

Resisadurioù 'm be da gaout — amañ c'hoazh e vo prizius ali TAM. Hervez *Lexis* ez eo "roll an holl lizherennoù a ya d'ober un dasseurtad arouezennoù moulerezh, gant meneg o c'henfeur evit un hollad lavaret ; teskad bloc'hel an arouezennoù-se". Aters kentañ : mar bez arveret an termen evit kalvezderioù arnevez ar moulañ, pe ster en deus hiziv ? eil aters : petra zo dindan "dasseurtad" ? An arouezennoù a un kenel, da skouer : an holl arouezennoù *Garamond* ?

(GP – 30 09 92)

Hervez LITRE e vez didermenet Gl. *police d'un caractère* evel "pourvezadur al lies seurt a c'hoarvez a'n arouezenn : lizherennoù, pennlizherennoù hag an ardamezioù oc'h ober un teuz a arouezennoù moulañ". Dont a ra ar ger gallek diouzh an italeg *polizza* hag e ster kentañ (1371) zo "skrid testeni, kevrat", da c'houde "niveridigezh, rollad", ahann moarvat e arver gant tud ar moulañ. O vont pelloc'h e verzher e teu an italeg diwar an iLa. *apodixa* "diskarg, divec'h" tennet e-unan diouzh Gr. ajpovdeixi~ "prouenn"... Sl. GREIMAS-KEANE, *Dict. du moy. fr.* 489, BLOCH-WARTBUCH, *Dict. ét. de la lg. fr.* 497.

E saozneg e reer gant *fount* [faunt], hogen distaget [foʃnt] ha skrivet *font* gant ar voulerion (*Harrap's New Standard D* [E-F] F-54). Hervez ONIONS, *The Oxford Dictionary of English Etymology* [emb. 1985] 373 "(typogr.) set of type of a particular size, XVII (MOXON)" < Gl. *fonte*. Evit a c'hallan meizañ e talfe ar ger Sz. kement ha **kenel** GE eleze, sk. : "kenel *gClarendon*" hag ar Gl. *police* a ve tostoc'h da "teskad keneloù" (*Clarendon, Garamond &a.*)

An uhelalamaneg *Zettel* (krAu. *zedel(e)*) zo bet kemeret diouzh al La. (diwezhat) *cedula* "follenn baper" (KLUGE, *Et. Wb. d. deutschen Spr.* [22. emb. gant Seebold

1989] 810). Da'm meno, ned eo *Zettel* e *Schriftzettel* nemet un “droidigezh” a It. *polizza*, Gl. *police* hepmuiken.

Mod pe vod e hañval ar ger bezañ anvezet gant yezh arbennik ar Stlenneg a pa gavan e J.HILDEBERT, *Dict. de l'angl. de l'informatique* (Paris 1985) 359 “*police* (caractères), *font*”; 127 “**FONT** *character font* police, forme de caractère — *font*, police de caractères — *font change*, changement de jeu de caractères — *type font* police de caractères”.

Gant ma ve ezhomm a'r ger e ve spletusoc'h kemer skouer diwar ar saozneg eget diwar ar galleg hag an alamaneg hag ober, da skouer, gant Br. ***teuziaoueg**, o verkañ teskad an arouezennoù liesseurt bet teuzet (gwezhall...) evit moulañ pep skrid ha stummoù diforc'h dezhe (gotat, romanat, italat...)

(TAM – 02 10 92)

Diforc'het 'm boa :

Gl. *caractère* : Br. **arouezenn**.

Gl. *caractère d'imprimerie* : Br. **arouezenn voul ; plomenn**.

Gl. *caractère* "seurt arouezennoù o talvezout evit moulañ ul levr, h.a. ; hollad an arouezennoù heñvel o dremm hag o ment" : Br. **seurt**.

Gl. *œil* : Br. **dremm**.

Gl. *corps* : Br. **ment**.

Gl. *type* : Br. **moulenn** [roman pe **sonn**, **gotek**, **stouet** (Gl. *italique*), **tev**, **moan**, **tevik** (Gl. *demi-gras*)].

Gl. (*caractère ; graisse*) *gras ; mi-gras ; maigre* : Br. (**moulenn ; treuz** "tevder regenn an arouezenn") **tev**, **dremm dev** ; **tevik**, **dremm devik** ; **moan**, **dremm voan**.

Gl. *casse* "kased gant kombodoù bihan ma renker holl blommennoù ul lizherenneg" : Sz. *case* ; Br. **tirenneg b.-i**.

Gl. *cassetin* "kombod a'n direnneg ma renker ur seurt plommennoù" : Br. **tirenn** ; sk. : “**tirenn** an a.”

Gl. *police* zo ur ger eus yezh ar moulañ, dibar d'ar galleg hañval ganin [Sz. *set*, Al. *Sortiment (von Lettern)* kv. Gl. *assortiment* amañ dindan], o talvezout :

a) strobard arouezennoù pe moulennnoù renket dindan un anv (sk. *Didot*), o c'hoarvezout eus meur a vent — pe an holl ventoù — ha meur a dreuz ; meur a voulenn ; pennlizherennoù, krennlizherennoù, traoñlizherennoù ;

b) roll an holl arouezennoù pe moulennoù strobet dindan un anv ha kinniget gant un teuzer arouezennoù ; roll un direnneg evel ma vez kavet e ti ar mouler evit ur vent lakaet.

Gl. *assortiment* ne'm eus ket klevet gant ar voulerion ; ur ger dispis e hañval bezañ el lizheradur, pa c'hell talvezout evit holl arouezennoù un direnneg pe evit ur rumm hepken anezhi, sk. : “assortiment” standur arouezennoù evit ur vent lakaet, “assortiment” arouezennoù tevik... Br. **dasseurtad** a glot ervat.

(GE – GSTL.)

E *Geriadur ar Stlenneg* ez on degouezhet gant an diskoulmoù-mañ :

Gl. *caractère*. Sz. *character*. Br. **arouezenn** b., **nod** g. GSTL. ¶ 542. An diforc'h etre an daou dermen brezhonek zo :

An **arouezenn** zo un elfenn skritur luniek, dornskrivet, moulet, h.a.

An **nod** zo rezhenn stlennegel, enboneget, an arouezenn. En arver e tenn an termen **nod** da gemer renk ur genad, hag **arouezenn** renk ur spesad.

Gl. *police de caractères, fonte*. Sz. *font*. Br. **keneliad** b. **arouezennoù**, **nodrezh** g.-où GSTL. ¶ 3181.

II. – SAISIE DE DONNEES

(GE – 27 09 92)

Gl. *saisie de données*. Sz. *data capture*. Gorren ha lerc'hwezañ diwar-bouez ur voneg pe get war ur skor pe skor roadennoù war-benn o c'heweriañ. Br. **euvriñ roadennoù** [sl. GSTL ¶ 3761].

Un termen all, damheñvelster, a gaver ivez e lavar ar Stlenneg : Gl. *collecte de données*. Sz. *data logging, data collection*. Klask, bodañ ha mirout stlennadoù ouzh o strollañ war ur skor alvezel e sell d'o c'heweriañ dre urzhiataer(ez). Br. **dastum roadennoù** [sl. GSTL ¶ 734].

Gwelout a ran e ra HK gant Br. **urzhiataerez**, endra oan tuet d'ober gant **urzhiataer** da heul aozerion vrezhonek all ; ar furm-se 'm boa degemeret a seul well youl ma oa berroc'h. Anzav a ran e pleg **urzhiataerez** da ali VALLEE ober gant al lostger **-erez** evit an ijinenoù ha gant **-er** evit ar binvioù eeunoc'h. Dav e vo emglevout ; evidon me zo prest da zegemer **urzhiataerez**, daoust ma karfen na zegas re a dermenoù en **-erez**, dre

zamant d'ar skañved da gentañ hag ivez pa'z eo steuziet er c'halvezerezh arnevez ar c'hemm etre ardivinkoù kemplezh hag eeun (kemplezh int aet holl !)

(GP – 30 09 92)

An ardivinkoù : **-er** pe **-erez** ?

Evel m'en lavar GE e heuliomp peurliesañ kentel VALLEE, VALL. xv : (bremanaet ar skritur) : “*mederezhioù* moissonnages, *mederezed* moissonneuses [...] « Femmes qui moissonnent » et « machines à moissonner ». Comme on le voit par cet exemple et les précédents, les noms de machines féminins en *-erez* sont assimilés pour leur pluriel aux noms des êtres animés tandis que les noms masculins d'instruments en *-er*, au contraire...” Amañ an enebañ sklaer, ha re sklaer evit bezañ diles, etre “machines” et “instruments” : *mederez(ed)* hogen *trezer(ioù)*. Perak 'ta ? N'eo ket diaes : e Gl. e leverer : “*un* entonnoir”, hogen “*une* moissonneuse”... Petore “machines” oa anavezet war ar maez da vare VALLEE mand eo ket “*la* batteuse, *la* moissonneuse” gwir eo e tro “semoir” gant *haderez*, mes an ardivink-se ned eo bet ijinet, gant ur paotr a Blouzal, met e 1920 (TREPOS 342/22) ha savet e anv diwar skouer ar gerioù all moarvat. Evit an *dornerez* a veze anavezet e “brezhoneg bev” evel *ar mikanik* (TREPOS 639/83)... Kenkoulz all, da'm soñj, dilezel “saveleñn Vallée”.

III. – TABULATION

(GE – 27 09 92)

Gwikefre o tegas an trevnad skrivañ pe moulañ (karr ur skriverez) er poent eus ar bajenn ma venner deraouiñ. Br. **taolennata**.

Hervez al loc'hadenn a ra an trevnad skrivañ e tiforc'her :

Gl. *déplacement horizontal du chariot*. Br. **plavañ**.

Gl. *déplacement vertical du chariot*. Br. **plomañ**.

Gl. *tabulation horizontale*. Br. **bannata**.

Gl. *tabulation verticale*. Br. **rezata**.

Gl. *espacement*. Br. **esaouiñ**.

Gl. *espace avant*. Br. **ragesaouiñ**.

Gl. *espace arrière*. Br. **kilesaouiñ**.

Gl. *retour du chariot*. Br. **pennlinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da benn derou al linenn). Br. **dibennlinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da zibenn al linenn).

Gl. *retour du chariot à la ligne*. Br. **dilinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da zerou al linenn dindan).

Gl. *interligner*. Br. **danlinennañ** (plomañ d'al linenn dindan).

IV. – EN-TETE

(GE – 27 09 92)

Gl. *en-tête*. Sz. *header*. Stroll stlennadoù mavek lakaet dirak ur bloc'h roadennoù war-benn e hennadiñ ha diouzh ret arc'hañ ar c'heweriadoù pe an dehentadoù da arloañ outañ.

An diskoulm kinniget gant VALLEE evit ster hollek an termen, Br. **talbenn**, zo amresis ; evit arver an termen er yezh voutin e kav mat VALLEE ouzhpennañ ul lostrann : **talbennskrid**, **talbenn-pennad**, **talbenn-lizher**. Anat eo, mar gellomp kinnig ur ger berr ha skaret mat e furm diouzh **tal**, **penn** e vo eno an diskoulm. Soñjet 'm eus da gentañ en un termen evel Br. **gourin** a hañvale din dereout da leterc'hañ ar c'heal desellet, gentañ an div gedrann ster ¹| "dreist, war-c'horre", ²| "lodek en nor, eleze dirak". Hogen rekizet eo Br. **gourin** endeo gant an elektronik e-ser an daouad **gourin ~ gwehin** (sl. KIS-324, La-08, p. 279). Aet on neuze d'un heñvelster da Br. **gourin** a gaver e C. gant ar stumm '**raulhin**', e GReg. hag en holl c'heriadurioù war e lerc'h gant ar stumm '**raoulin**'. N'on ket pitilh gant ar gerdarzhioù, nemet e'm bez diegi o nevezsteriañ termenoù na anavezan ket o orin. Orin Br. **raoulin** avat ne gaver e nep lec'h ; ERNAULT e DEBM. koulz hag e GMB. ne ra nemet e venegiñ. Ha goul kuzuliadenn digant GP.

(GP da GE – 28 09 92)

War-lerc'h da bellgomzadenn dec'h 'm eus taolet ur sell ouzh *Catholicon* (a) 172 ma kavan :

Raulhin, *g.* cest le boys qui est par dessus lhuys. *l.* hoc superliminare/ris *It.* hic et hec superliminaris/ et hoc/re. *ga.* appartenant a lhuys.

A pa seller ouzh I. F. NIERMEYER *Mediae Latinitatis Lexicon Minus* (Leiden 1984) 1006 v° *superliminare* e vez troet Gl. *linteau*, Sz. *lintel*, ar pezh a c'hortoed, èl rezon, diwar displegadur *Ca.* Evit a sell ouzh an elfenn **-hin** a gaver er ger krBr. e voe tostaet da hKb. **hin** (VVB 154, GPC 1967) 'side, edge, limit, border', marteze hIw. **sín** (?), sl. LEIA S-113. Seul wirhañvaloc'h eo ma kaver O. BLOCH & W.v. WARTBURG *Dict. ét. lg. fr.* 371 v° *linteau* "d'abord *lintel*, issu par substitution de suff. de *lintier*, lui-même issu d'une forme non attestée de **linter* ; le sens actuel est récent ; au moyen-âge signifie "seuil". [sl. *Ca.*] **Linter* représente un lat. pop. **l'##mita#ris*, réfection de *l'##mina#ris* "du seuil" (pris substantiv.), par suite d'une confusion de *l'##men*, *l'##minis* "seuil" et de *l'##mes*, *l'##mitis* "bord". Un hevelep kemmesk a dale c'hoazh enta evit izellatin Preden.

Diaesoc'h eo, evel reizh, ar gentañ elfenn ; evel m'en pellgomzis ouzhit, un *hapax* ned eo ken krBr. *raulhin* ; ned on ket evit gwiriekat testeni GReg. 577 **raoulin** (meneget hep mui gant GIB 2686), hogen da'm soñj ne eure hemañ nemet eilskrivañ (a-dreuz) ar pezh a lenne e *Ca.* Hemañ diwezhañ a rae anat gant ar skrivadoù <ou> pa felle dezhañ ober anv a'r vouezhiad /u/, hogen e <au> a verke /o/ pe /(ao)/ (sl. PIETTE, *Fr. Loanw.* 78 d.sk.) : n'hon eus ket da fiziet enta en<au> GREGOR (met HEMON, evel boaz, a ziuzas ar pep gwashañ !) Me gav din ez eo bet skrivet gant LAGADEUC evit **reulhin* (pe **reaulhin* ?) ; dibaot e tleje bezañ c'hoazh ar ger, moarvat, hag aes oa amfiziañ pa na gomprened ket ken, sur a-walc'h, an eil elfenn. Skedus eo, da'm meno, ar pezh a skriv *Ca.* 175 :

reul *.g.* regle *.l.* hec regula/le. Idem *norma/e.* Ide, hic *cano*/nis [t.st. ganen] [...]

Reul an maczon *g* regle de boys ou tout le plon [l. : plan] *.l.* hoc *perpendicularum*/li.*It.* hic et hec perpendicularis et hoc/re. cest la laigne au charpentier da mont a bas est dite *linea perpendicularis*. [t.st.ganen]

Diaes e ve skrivañ hiziv **reolhin* gant ur preder gerdarzhadou ! Forzh penaos e steuzias an /h/ a-c'houde gwerz zo, hogen lezel a ra ur roudenn anezhañ o kreñvaat ar gensonenn da heul /b+h/ > /p/ ha /l+h/ > /l:/ eleze <ll> ha setu perak e kinnigan skrivañ ar ger **reollin**. O vezañ n'eus bet den, a gredan, o vezañ graet gant "raoulin" — ha pet o deus klevet anv a'r ger ? —, ne gav ket din e vije droukskouerius reizhañ Nemo.

V. – LEGENDE

(GE – 27 09 92)

Amañ ivez e chom gwall skort ar valleegeoù **enskrivadur**, **diskleriadur**. Diwar an despizadur : "Bomm testenn a lenner [Gl. *légende* < La. *legere* "lenn"] da gompren aesoc'h ur gartenn, ur skeudenn, un dresenn, h.a." Krediñ a ran korvoiñ c'hoazh henvonad ar verb **lenn** : **le-** ha kinnig **leadell** b.

(GE – 02 10 92)

E yezh an Iliz, 'm eus graet gant **leadaoueg** evit Gl. *lectionnal*, **leadenn** evit *leçon*.

VI. – FORMAT

(GE – 27 09 92)

Gl. *format*. Sz. *format*. Luniad erouezañ ar stlennadoù war ur skor alvezel. Ober a ran gant Br. **mentrezh** g. (< **ment**+**rezh** ; evit Br. **rezh**, sl. Goulven PENNAOD in *Hor Yezh* 39, 1963, pp. 8 hh.). Alese : Gl. *mise en page, formatage*. Sz. *formatting*. Br. **mentrezhañ**.

(TAM – 02 10 92)

Marteze ez eo gwelloc'h **mentrezh** eget **stummeg** arveret gant embannadurioù *Gwenedour* (1963-).

Un diforc'h oa bet graet etre Sz. *size* (Br. **ment**) ha Sz. *format* (of a book, of a writing) (kv. Al. *Papierbogenform*). Gl. *format* a zeu eus an It. *formato* "stummet, roet ur stumm dezhañ". Stag eo ar ger ouzh hanez ar moulañ ; gwechall e veze anv eus **stummegi** in-plano, in-folio, in-4, h.a. Bremañ e voazer da reiñ ar mentoù : 21 ∞ 29,7 pe un anvad etrevroadel : A4, B2, h.a. War a hañval ez eo a bouez kaout daou c'her, bout ma veneger alies **mentoù** ar bajenn o vont gant **stummeg** ar paper (pe ar moulskrid).

En Iw. e reer gant *cruth* ("furm, arvez", Kb. *pryd*, hBr. *prit* DGVB 290).

GERVA BREZHONEK-GALLEK

alvezel aa. : *skor* — support physique
arc'had g. commande
arc'hañ commander ; commande
arloañ (ouzh) appliquer (à) ; application
arveriad g. -ed utilisateur
bannata tabulation (horizontale)
bloc'h g. *roadennoù* bloc de données
boneg b. code
bureveg g. bureautique
danlinennañ interligner (déplacement vertical d'une ligne)
dasseurtad g. assortiment
dastum roadennoù collecte de données
dehentad g. cheminement
dibennlinennañ déplacement horizontal en fin de ligne
dilinennañ retour à la ligne
dremm b. œil (d'un caractère)
erouezañ présenter
esaouiñ espacer ; espacement
ewriñ roadennoù saisir des données ; saisie de données
frammet aao. : *teskad* — ensemble structuré
furmaozañ mettre en forme ; mise en forme
gorren roadennoù acquisition de données
hennadiñ identifier ; identification
kenel b. *arouezennoù* famille de caractères d'imprimerie
keweriad g. traitement (informatique)
keweriañ traiter ; traitement (informatique)
kewerier g. -où processeur
kilesaouiñ espace arrière
leadaoueg b. lectionnal
leadenn b. leçon
leadell b. légende
lerc'hwezañ enregistrer ; enregistrement
luniad g. structure
mentrezh g. format
mentrezhañ mise en page ; formatage
moan aa. maigre (caractère)

moulenn b. type (de caractère)
nodrezh g. police de caractères
pennlinennañ retour du chariot
plavañ déplacement horizontal du chariot
plomañ déplacement vertical du chariot
ragesaouiñ espacement ; espace avant
reizhañ corriger ; correction
reollin g. -où en-tête
rezata tabulation verticale
roadenn b. donnée
skignañ diffuser ; diffusion
skor g. *stlenn* support d'information
sonn aa. romain (caractère)
stlennad g. information
Stlenneg g. Informatique
stlennegel aa. informatique
stlennegour g. -ion informaticien
stouet aao. italique (caractère)
stummeg g. format
taolennata tabulation
teskad g. ensemble
tev aa. gras (caractère)
tevik aa. demi-gras, mi-gras (caractère)
tirenn b. cassetin
tirenneg b. -i casse
treuz g. graisse (d'un caractère)
trevnad g. système, agencement, ensemble
trevnad skrivañ ha moulañ ensemble d'écriture et d'impression